

ESPAI D'OPINIONS**Nº125**
Febrer 2012**Ferran Navinés Badal****Economista**

EL LÍMIT CONSTITUCIONAL AL DÈFICIT PÚBLIC

El límit constitucional al dèficit públic respon a unes circumstàncies excepcionals provocades per la crisi i la pressió dels mercats i de la UE. No respon a un problema originat pel deute públic. El problema del deute a la zona euro, i per tant la necessitat de recórrer al finançament per part dels mercats, ha estat originat, abans de la crisi, pel sector privat al llarg del període 1999-2007, amb un augment del deute de 20 punts del PIB per part de les famílies, i de més 100 punts per part del sector financer, mentre en aquest mateix període el sector públic va reduir el seu deute en 4 punts de PIB. En el seu origen és, doncs, un problema bàsicament originat pel sector financer privat, que fora regulacions, s'ha pogut apalancar sense límits.

El creixement del deute públic és la contrapartida de la crisi econòmica a partir dels ingents ajuts al sistema financer privat el 2008 i 2009, seguit pels efectes dels estabilitzadors automàtics del sector públic per fer front a la crisi, bàsicament subsidis d'atur i baixa d'ingressos fiscals. També pel fort relleu de les inversions públiques, al llarg de l'any 2009, per a poder apaivagar la caiguda en picat de l'activitat privada, especialment en el sector de la construcció, aquell mateix any.

En relació al xoc d'inversions públiques que es va aplicar per part del sector públic en la primera fase de la crisi, convé recordar que hi ha evidència empírica que demostra que les inversions públiques productives (inclosa la despesa en educació, salut i benestar social) tenen un retorn positiu en termes de renda, ocupació, fiscalitat i millora de la productivitat i competitivitat d'una economia. Per tant, no té gaire sentit posar un límit al dèficit públic que pugui limitar aquestes inversions. Sí té sentit evitar el deute insostenible provocat per dèficits públics descontrolats, que generin un creixement dels interessos del deute per sobre del creixement del PIB, norma de sostenibilitat del deute establerta ja per Paolo Sylos Labini l'any 1941.

Altrament, els darrers informes tècnics de la CE marquen tot un seguit de criteris a l'hora de posicionar-se sobre el dèficit públic, a partir del control de la despesa pública atenen a tres criteris: composició, eficàcia i eficiència.

Composició:

No és el mateix gastar en despesa corrent (amb un baix multiplicador sobre la renda i el creixement econòmic i de l'ocupació) o en inversions productives i de benestar social (amb un alt multiplicador sobre renda i ocupació) com ho són les inversions en infraestructures, educació, sanitat, capital social i R+D+i, per exemple. Dins les inversions, no és el mateix gastar en un territori on ja existeixen colls d'ampolla (per exemple en els fluxos viaris de mercaderies, cas del corredor mediterrani), que tудар els recursos públics en aeroports deserts o AVE's buits.

Cal tenir en compte que, respecte a la despesa corrent, Balears és la CA amb el consum públic més baix per CA (12,6%), i això en un territori insular integrat per quatre illes i quatre consells insulars. Respecte de la inversió productiva és clamorós el dèficit viari de les Balears en transport públic i en infraestructures portuàries, així com també en inversions educatives, sanitàries, socials i de R+D+i.

Eficàcia:

S'entén per eficàcia el grau de compliment dels objectius fixats. Malauradament, no tenim dades per valorar sobre una mateixa cartera homogènia i homologable d'objectius i veure per CA el percentatge d'objectius assolits.

Eficiència:

S'entén per eficiència aconseguir l'objectiu fixat al mínim cost possible i sense malbaratar la qualitat en la prestació del servei. Malauradament, tampoc no tenim dades basades en una comptabilitat pública de costos analítics i per una mateixa cartera homologable i homogènia de serveis públics, per valorar sobre una mateixa qualitat en la prestació del servei quina és la CA que els presta a un mínim cost, i així poder establir un rànquing d'eficiència per CA.

Finalment, cada vegada són més els organismes internacionals, com el FMI o l'OIT, que estan denunciant que aquesta política que imposa Alemanya de severa austeritat fiscal al bell mig d'una aguda crisi econòmica és un autèntic disbarat, que en paraules de la presidenta del FMI ens recorda la drecera equivocada que va marcar la política econòmica dels anys trenta del segle passat... i tots sabem com va acabar.